Ildikó Márky

Másik ország a múlt

POLAR KÖNYVEK

Fordította
Ildikó Márky

„Márky Ildikó 1940-ben született Budapesten, 1956-ban menekültként, 16 évesen, édesanyjával érkezett Svédországba. Göteborgban elvégzete az orvosi egyetemet, majd évtizedeken át neves gyermekrák-orvosként és kutatóként dogozott. Íróként 1986-ban debütált. Könyvei általában a kivándorlás és az identitás kérdéseit boncolják (ilyen az 1999-ben a Polar Könyvek sorozatában magyarul megjelent Ostinato c. regény) Fordítóként is jelentős munkásságot tudhat maga mögött, férjével Gunnar Hansson svéd költővel többek között Esterházy Péter és Ady Endre műveit fordította svédre."

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez. Ez a kiadvány a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető felelőssé az abban foglaltak bárminemű felhasználásáért.

Ildikó Márky

Másik ország a múlt

Emlékképek

POLAR KÖNYVEK

The cost of this translation was supported by a subsidy from the Swedish Arts Council, *gratefully acknowledged.*

SWEDISH ARTS COUNCIL

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Ildikó Márky: Det förflutna är ett annat land /Bokförlaget Korpen, Göteborg, 2021/
Copyright
© Ildikó Márky, 2021
Hungarian translation © Ildikó Márky, 2025

Kiadja a *Polar Egyesület*
Felelős kiadó és sorozatszerkesztő
az egyesület ügyvezetője: *Dériné Stark Zsófia*
Szerkesztés, lektorálás: *Kertész Judit és Dériné Stark Zsófia*
Műszaki vezető: *Stark Gergely*
www.polarkonyvek.hu
polarkonyvek@gmail.com

A sorozatot *Kemény Zoltán* tervezte
A borítóképet *Borsódy Eszter* készítette
Nyomdai előkészítés: *Clarion Stúdió*
Nyomás-kötés: *Pannónia Nyomda Kft.*

A könyv alapanyaga felelős gazdálkodásból,
ellenőrzött forrásból származik,
amit az FSC (Forest Stewardship Council®) tanúsít.

FSC
www.fsc.org
FSC C017326

ISBN 978-615-5866-89-0
ISSN 1418-0243

Előbb-utóbb mindnyájan elkezdünk visszatekinteni az útra, melyet bejártunk, félig-meddig elfeledett napokat és arcokat kutatunk, rég elnémult hangokra fülelünk.

Ám a múltba tett kirándulásaink kockázattal járnak. Ha az aknamezők felé szándékozunk útra kelni, a nyomozó szerepét kell magunkra vállalnunk, abban bízva, hogy idegenvezetőnk nem bizonyul túl feledékenynek, nem vonakodik megtalálni az utat, hajlandó mesélni a korról és az emlékeiről. Remélnünk kell, hogy bírni fogja hanggal és nem hallgat el riadtan, amikor majd bizonyos dátumok és helynevek kerülnek elő, mint például Tiszaszalka, Eger, Budapest, és hogy az idő nem fakította még ki teljesen a színeiket.

És aztán persze felmerül majd a kérdés, hogy ez a történet, amely itt következik, igaz-e. Lehet-e igaz egy kétéltű lény története, egy kettős éné, aki gyakorlott az alakváltás művészetében, folyton résen van, és figyelemmel kíséri környezete legkisebb rezdüléseit is? Vajon ez alkalommal megfelelek majd, vagy túlzottan másmilyen leszek, mint a többiek?

Ezért a kettősségemért – azért, hogy állandóan úgy érzem, mintha saját kettős énem mindkét felén élnék egyszerre – sokáig próbáltam hibáztatni mindazt, ami idegen volt számomra az új országban, a szokásokat, a tájat, a nyelvet, a nyári éjszakák csökönyösen kitartó

fényét, holott mélyen magamban tudtam, hogy ez már bennem volt jóval azelőtt is, hogy elhagytam Magyarországot. Néha eltűnődöm azon, hogy vajon nem osztozom-e ebben az érzésben Európa ezen részéről származó egész generációmmal? Mindazokkal, akiknek olyan korán meg kellett tanulniuk két különvált világban élni, melyek úgy különböznek egymástól, mint az éjszaka és a nappal. Az egyik világban továbbra is még valamiféle díszes, divatjamúlt félhomály uralkodott a Monarchia idejéből, míg a másik világ arcnélküli árnyakkal volt tele, ahol az emberek akármikor eltűnhettek, börtönbe kerülhettek vagy egyszerűen kivégezhették őket.

– Édesem, soha nem szabad arról beszélned, amit itthon hallasz! Se a tanáraidnak, se a pajtásaidnak! Sohasem, érted? – így hangzott a napi parancs.

Azóta már mindkét világ eltűnt. A történelem velünk, régi alattvalóival együtt a kutatók poros levéltáraiba utasította őket. Csakhogy mi, akik annak idején ott éltünk, nem hagyjuk ilyen könnyen becsapni magunkat. Mi tudjuk, hogy a régi aknamezők továbbra is őrzik lépteink nyomát, és hogy minden út a saját sötétségünkbe vezet.

Már lassan hatvannégy év telt el azóta a novemberi nap óta, amikor elhagytam Magyarországot, az országot, ahol születtem és felnőttem, de csak most, az utóbbi időben kezdtek megrohanni a régi emlékek. Persze tudom, hogy élményeim egy része már szerepelt a regényeimben, de egy regény valósága mindig olyan viszonylagos, még akkor is, ha az elbeszélés az író gyerekkorát látszólag valósághűen ábrázolja. Egy regény fiktív világában, annak sajátos felépítésével és a szereplőinek

vonásaikat kölcsönző, kitalált alakjaival könnyű visszszakozni, mihelyt kínossá kezd válni a dolog, újra lehet keverni a kártyát, manipulálni a tényeket, elcsúsztatni a perspektívát – azért, hogy tarthassuk a távolságot és álarcok mögé bújhassunk.

De az álarcok is öregszenek és nem tudnak sokáig ellenállni az összes feltoluló kérdésnek. Mi volt igaz mindabból, amit az iskolában meg kellett tanulnunk és amit megpróbáltak a fejünkbe verni? Mert hiszen, amit gyerekként átéltünk, soha nem felejtjük el. A mai napig minden erőfeszítés nélkül, akármikor vissza tudom idézni az összes villát és az összes kertet az Istenhegyi úton, ahol felnőttem, hallom a hegyi busz asztmás hörgését, ahogy küzdi felfelé magát a csúcsra, majd az Orbán téren, a konyhakertünk mögött megáll, érzem a hűvös levegőt a meredek Diana utca ősi fái alatt és az orgonák bódító illatát az orbánhegyi kertek felől. És elég, ha olykor elvetődöm egy hosszú, kihalt utcára, máris ugyanaz a homályos, rossz érzés fog el, mint régen, hazafelé mentemben a Németvölgyi úti iskolából a látszólag végtelen Pilsudsky utcán, ahol soha egy élőlényt sem lehetett látni, kivéve a fegyveres őröket a pártvezérek villái előtt.

Kezdetnek mesélhetnék például arról a júniusi napról, amikor édesanya leleteiért mentünk a rákkórházba. Vannak pillanatok az életben, amelyek már folyamatukban megszilárdulnak; abban a másodperceben, amikor megpillantottam az orvost, félúton a hosszú folyosón, már tudtam, hogy ez egy ilyen pillanat lesz. Édesanya éppen eldobta a cigarettáját a bejárat előtti kavicsos úton és még egy kis púdert akart tenni az arcára, ami-

kor az orvos feltűnt a rendelő felé vezető fehér folyosón. – Ott jön a főorvos! – suttogta anyám, gyorsan bedugta a púderdobozát a táskájába és kihúzta magát. Egy karcsú, nem különösen magas férfi közeledett felénk, fehér kórházi nadrágban és rövidujjú ingben, sötét, göndör haja glóriaként ölelte körül a fejét. Az arca nem látszott, mert a fény a háta mögül jött. Még soha nem találkoztam vele, de elég volt látnom, hogyan lassítja le lépteit, mihelyt megpillant bennünket, hogy tudjam – jóval, mielőtt odaért volna hozzánk –, hogy mi lesz a diagnózis. Egy hosszú, fehér, abszolút mozdulatlan pillanatig álltunk a bejárat boltíve alatt, mint egy egyenlő oldalú háromszög, és amikor az orvos – látszólag egy örökkévalóság után – lassan hátrafelé intett a folyosó felé, már túl voltunk mindenen. A legrosszabb, aminek nem lett volna szabad megtörténnie, már megtörtént, és ami még hátravolt, az a néhány perc a professzor szobájában, a visszafojtott hang és a félszeg nyájasság már csak formalitás volt. Elmondott néhány gyakorlati részletet az osztályról, ahol édesanya fekszik majd, felsorolta az otthonról hozandó holmikat, aztán anyának alá kellett írnia néhány papírt és kitűzték a műtét időpontját. – Sikerült elintéznem, hogy holnap legyen – jegyezte meg az orvos.

Rendkívül meleg nap volt, pedig még csak június harmadik hetében jártunk. Édesanya sárga, rövidujjú vászon ruhát viselt – mindig szerette sárga színekkel körülvenni magát –, és mikor az asztal fölé hajolt aláírni néhány papírt, láttam, hogy a kicsi, háromszögletű betétrész a hónalja alatt, amit soha nem tudott a vasalóval elérni, egészen sötét lett az izzadtságtól, pedig ő soha

nem szokott izzadni. Először a fekete-sárga kockás ruháját és a rövid, fekete kabátkát akarta felvenni, amelyet az iskolai évzárómon viselt két héttel azelőtt: – Manapság ez az egy rendes ruhám van – sóhajtott, amikor készültünk valahová. De miután párszor körbejárta a kertet és lihegve jött felfelé a teraszlépcsőn, kezében az üres kávéscsészével és a második reggeli cigarettájával, megállapította, hogy át kell öltöznie. – Ez a kosztüm nem lesz jó ebben a kánikulában. Arra nem is merek gondolni, hogy milyen hőség lesz délben, lent a városban, ha már most ilyen meleg van még itt fent is! – mondta, és levette magáról a rövid kabátkát.

Alig múlt tíz óra, de mi már régen fenn voltunk, noha délután kettő előtt nem volt érdemes bemenni a kórházba. Először édesanya is azt mondta, nem kell sietni, délig az orvosok úgyis a műtétekkel lesznek elfoglalva, az ápolónő is figyelmeztette, hogy ne menjünk túl korán, mert nem lehet tudni, mikorra készülnek el. – Majdnem egy fél napunk van – ismételgette anyám, de aztán hirtelen sietős lett neki, és miután átöltözött, nyomban indulni akart. – Jobb elindulni még a nagy meleg előtt – vélte.

Milyen jellemző volt rá ez is! Nyugodtan üldögélhettünk volna még a teraszon, ahol olyan hűvös volt, hogy a kis zöld gyíkok még nem tértek egészen magukhoz, ahelyett, hogy teljesen feleslegesen jártuk a gőzölgő utcákat lent a városban. De édesanya már bepúderezte az arcát, kifestette a száját, és jellegzetes mozdulattal rázogatva ujjait a levegőben megszárította a lakkot a körmén; néhányszor már kinyitotta és becsukta kis nyári rafiatáskáját, ellenőrizte, hogy minden benne van-e, és

néhány zaklatott konyhai és fürdőszobai kitérő után már nem sikerült kitalálnia semmilyen tennivalót. Így volt ez minden egyes alkalommal, amikor készültünk valahova. Valahogy édesanyának mindig sikerült túl korán elkészülnie és aztán hiába iparkodtunk értelmesen eltölteni az időt.

A kórház csak egy ugrásra volt tőlünk, tíz perc séta le az Istenhegyi út és Kékgolyó utca kereszteződéséig, ahol a Svábhegy a Déli pályaudvar körüli kopottas negyedbe torkollt. A nyüzsgő tömeg és a lármás villamos- és buszforgalom annyira eltért a mi csendes villanegyedünktől. De abban a percben, mikor kiértünk az utcára, rögtön kiderült, hogy édesanya nem szándékozik a szokott útvonalunkat választani. Amikor egy percre megtorpant a kapuban, azt hittem, az 59-es buszt kémleli, és próbálja kiszámítani, mikor jön a következő járat, de aztán a rét felé fordult és intett: – Gyere! Átvághatunk a Határőr úton is!

Ez volt a legkevésbé logikus útvonal a hegyről a kórházba. A Határőr út nem csak jókora kerülőt jelentett, de ráadásul a végeláthatatlan, szomorú úton nem volt egyetlen teniszpálya, kávéház vagy kerthelyiség sem. Csak a Csaba lépcsőnél kezdett valódi utcához hasonlítani, de azon kívül sem tartozott ahhoz az elvarázsolt körhöz, amelyet édesanya a „mi dombunk"-ként szokott emlegetni. Ez a Városmajor és a Moszkva tér felé néző oldal valahogy mintha nem tartozott volna azokhoz az utcákhoz, terekhez, sugárutakhoz és negyedekhez, amelyeket édesanya Budai- vagy Svábhegynek hívott, vagyis ami az igazi Budai-hegy, az igazi Svábhegy volt. De most, valamiféle rejtélyes okból mégis ezen az

utcán mentünk lefelé, amit édesanya addig figyelemre sem méltatott.

Átvágtunk a szemközti kiszáradt réten, majd azon a keskeny ösvényen folytattuk utunkat, amelyen a zsidó kislány osztálytársam lakott, és tovább a kopott járdán, amely majdnem eltűnt a sok gaz alatt. Egyik öreg villát hagytuk el a másik után, leeresztett redőnyök, fonnyadt sövények, ódon lépcsők, gyümölcsöskertek, lecsapolt szökőkutak, rozsdás kapuk és vén fák vonultak el mellettünk. A mai napig olyan tisztán áll előttem az egész kép, hogy fel tudnám sorolni az összes apró részletet azon a szakaszon, melyen éveken át nap mint nap iskolába mentem. Látom valamennyi, félig-meddig már az utcaszint alá süllyedt rogyadozó villát üvegezett verandájával, melyek már csak virágcserepek, kancsók, amfórák és mindenféle kerti szerszámok raktáraként szolgáltak. Látom az üres telkeket az utca kevésbé beépített oldalán, a nagy, sárga villát, hasas teraszával és francia ablakaival. Nem beszélve a magasabb házakról, hosszú, üvegezett verandáikkal, ahogy a Csaba lépcsőhöz közeledtünk. De ennek a sok meghitt Határőr úti részletnek semmi köze sem volt ahhoz az érzéshez, ami számomra már örökre ehhez a júniusi naphoz fog tartozni.

Valójában nem is tudom, hogy érzésnek, hangulatnak vagy lelkiállapotnak nevezzem-e. Csak azt tudom, hogy nagyobb, erősebb és szédítőbb volt, mint mindaz, amit addig átéltem. Belefért minden: mi, a hegy, a nyár és az odalent, a városban történő események, melyek mint egy óriási hullámtörés, magával ragadtak mindannyiunkat.

Már nem emlékszem, hogyan és mikor kezdődött, de akkor ez már nem is volt fontos, csak az volt a lényeges, hogy elkezdődött, és mindenki érezte, hogy valami merőben új, ismeretlen és csodálatos dolog közeledik, és a borzalmas évek kezdenek foszladozni. Pezsgett a város, reménykedtünk, hogy most majd véget ér a terror és a kommunisták uralma. Meg fogják nyitni a börtönöket, kiengedik a politikai foglyokat, és minden olyan lesz, mint régen.

Az emberek késő éjszakáig kinn voltak az utcákon, másképpen kezdtek beszélni, olyan dolgokat mertek mondani, amelyek csupán egy fél évvel korábban hosszú börtönbüntetéssel jártak volna. A rádióban újra lehetett hallani hangokat, melyek a kommunisták hatalomátvétele után elnémultak, nálunk otthon minden este összejött „a régi gárda", a szüleim baráti köre, és késő éjjelig tanakodtak a nap eseményein. Az új és fantasztikus az volt ezekben a vitákban, hogy olyan nyíltak voltak, és egyáltalán nem hasonlítottak az elmúlt évek ábrándozó, reményteljes suttogásaihoz, melyekkel az emberek hitegették magukat.

Ekkor már senki sem vonta kétségbe, hogy útban van az átalakulás. Még az év vége előtt, de legkésőbb tavaszra megdől a rendszer, mondták az emberek. De senki, még a politikában legjártasabbak sem számítottak arra az erőre, lendületre, energiára és lobbanékonyságra, ami pedig minden ilyenfajta átalakulás sajátja. Egyik nap a régi, hűséges pártveteránokat hallottuk – Rajk özvegyével az élén – a rádióban, amint a pártot kritizálják, másnap pedig az Írószövetség vitát hirdetett a sajtósza-

badságról, ami olyan nagy hallgatóságot vonzott, hogy az egész rendezvényt át kellett helyezni egy nagyobb helyiségbe, de a tömeg ott sem fért el, úgyhogy a vitát az utcai fákra sebtiben felszerelt hangszórokból lehetett követni. Hallottuk, hogy az írók sajtószabadságot, politikai változásokat követelnek, és követelik, hogy Nagy Imrét vegyék vissza a pártba. Nagy Imre neve futótűzként terjedt, és maga volt a megtestesült remény.

Remény.

Pontosan ez: a remény.

Azt hiszem, hogy azon a napon épp ez a mindent túlszárnyaló remény volt az a különös érzés bennem. Egyféle mámoros, de mégis józan részegség, amiben mindenkivel osztoztam. Édesapa és a barátai visszakapják az állásaikat a különböző minisztériumokban, nem leszek tovább kizárva az egyetemi tanulmányokból, elkobzott tulajdonukat visszaadják jogos tulajdonosaiknak, és visszatér a régi, jól ismert rend. Most már nem történhet semmi baj!

És mégis megtörtént! Azon az estén, amikor Rákosi délelőtt bejelentette a lemondását, apámmal kint ültünk a teraszon és vártuk a szokott esti társaságot. Egyike volt azoknak a csodálatos júniusi estéknek, amikor a bársonyfekete, hűs kert szigetté varázsolta a fakoronák és a város fényei felett úszó teraszt. Milyen csendes és nyugalmas lett minden, mihelyt az esti szellő elhalt a bokrok között, és a szentjánosbogárkák tűzijátéka elkezdődött a hárs alatt!

Mind a mai napig látom magam előtt, ahogy édesanya, kezében a kis, gőzölgő kávéskannával felbukkan a teraszon. Ott áll a balusztrád kőlapjánál – amin nyáron

tálalni szoktunk – korallszínű körmeivel és karórájával. Emlékszem, hogy amikor megemlítette a csomót a mellében, nem tört rám a hasonló, ijesztő helyzetekben hirtelen ütésként jelentkező fizikai rosszullét.

Reagálnom kellett volna.

Felismerni a helyzet súlyát. Ha nem akkor este, legalább másnap, úton a kórház felé. Belátni, hogy az a hosszú, izzadt séta körbe a fél hegyen nem édesanya szokásos szeszélyeinek egyike, ahogy akkor hittem, hanem kapaszkodás valamiféle biztonságba. Majdnemhogy varázslás. Majdnemhogy garancia arra, hogy ameddig a hegyen vagyunk, minden a régi marad, épp csak kedvünk szottyant egy kis kerülőt tenni a Városmajori templom és a Főposta felé, aztán majd benézünk édesanya kedvenc kis eszpresszójába a Moszkva téren.

Később, amikor már elhagytuk a rendelőt, a tér és az idő megszűnt létezni. Csak a hatalmas park nyugalmára emlékszem. Csak a bogarak zümmögése hallattszott és a kavics csikorgása, amikor valaki elment a padunk előtt. Csak ezek léteztek: a pad, a kavics és a fény-árnyék végtelen variációja előttünk a gyepen.

Kezdhetném ezt az elbeszélést az utolsó estével is az Istenhegyi úton, azzal a pillanattal, mikor édesanya felfogta, hogy komolyan el akarom hagyni Magyarországot.

Már későre járt, jó ideje ültünk a kandallónál az elsötétített, kihűlt utcai szobában, és jó ideje egyikünk sem szólt egy szót sem. Szabályos időközönként eldübörgött egy orosz tank a ház előtt, és valahányszor elhalt a hernyótalpak zaja a Diana utcánál, és megszűnt

az ablaküvegek csörömpölése, csönd ereszkedett a szobára. Csakhogy ez nem az őszi esték megszokott, komor csöndje volt. Ez az új, idegen csönd rátelepedett a tárgyakra, benyomult a sarkokba és elfoglalta a szobát, rossz sejtelmekkel elárasztva mindent, olyannyira, hogy egészen összetöpörödtünk az amúgy is túl nagyra méretezett szobában. Már nem emlékszem mikor, melyik időpontban hallottam a saját hangom, ahogy megszólalok: – Sch. és K.P. holnap indul külföldre, velük akarok menni! – Arra is emlékszem, hogy a szavaim mintha olyan messziről jöttek volna, hogy automatikusan megismételtem: – Sch. és K.P. holnap indul külföldre, velük akarok menni!

Szokásos esetben, bármelyik normális napon, pusztán egy hónappal korábban is édesanya még nyomban nagyon erősen reagált volna egy ilyen függetlenségi nyilatkozatra, talán még egy pofont is kaptam volna, de azon a novemberi estén minden megszűnt létezni, ami addig normálisnak számított. A forradalom három hete alatt megváltozott az emberek hangulata, az első napok mámoros ujjongását súlyos, dermedt rezignáció váltotta fel. A házakról eltűnt a piros-fehér-zöld zászló, a város kiürült, önként már senki sem hagyta el az otthonát, és noha még folyt a fegyveres ellenállás, a városban mindenki tudatában volt annak, hogy fel kell készülni a legsúlyosabb fordulatra. Miután én a forradalom első éjjelét kint töltöttem az utcán a tüntetőkkel együtt, nem engedtek ki a házból, még az Orbán téri fűszereshez sem édesanya vagy édesapa nélkül, úgyhogy tekintettel a zaklatott hangulatra, minimum egy hisztérikus rohamra számítottam, amikor előadtam a tervemet. Egy

hisztérikus rohamra, vélhetően görcsös zokogás kíséretében, ami a felháborodástól a szidáson és szemrehányáson keresztül eljutott volna a könyörgésig. – Hogy te, …. Hogy disszidálni akarsz … Uram Istenem! … Te és az a két … te egészen … – Más szóval felkészültem arra, hogy a hasonló jelenetek egyike következik, mely a megszokott mintát követi, aztán lassan kibéküléssel végződik, feltéve, hogy édesanya nyeri meg a csatát. Mint majdnem mindig.

De semmi ilyesmi nem történt. Édesapa, mintha mi sem történt volna, továbbra is a tűzzel foglalkozott, ami nem akart lángra kapni, édesanya változatlan arckifejezéssel ült és hallgatott, már azon kezdtem tűnődni, hogy tényleg kimondtam-e azokat a szavakat, vagy az egész csak képzelgés illetve álom volt, amelyet titokban dédelgettem magamban, amióta egy délután kenyérért sorban állva összefutottam Sch.-sel és hallottam a terveit. Mai napig sem tudom, hogyan mertem volna kiállni a szándékom mellett, ha édesanya szembeszáll velem azon az estén. Ha dühbe gurul, ha belelovalja magát egy rohamba, majd sírva könyörög önfeláldozását és a még hátralévő besugárzásokat emlegetve. Tekintve, hogy édesanyával az élet folytonos dráma volt, a dráma összes ismertetőjegyével együtt, egy jóval ártatlanabb dolog is lángra lobbanthatta heves temperamentumát, mint tervbe vett szökésem az országból. Elképzelhetetlennek tűnt, hogy ő, aki olyan erős volt és meg tudott küzdeni a nehéz évekkel is, („Örülhetsz, hogy ilyen erős anyád van!" – hallhattam gyakran) elviselte volna azt a hihetetlen merényletet, hogy én egyedül útra keljek. De a vihar, amire vártam, nem jött.

Utószó

„Csak sokkal később és csupán némi babonával kevert kötelességérzéstől hajtva vittem magammal azokat a fényképhalmokat, amelyeket édesapa temetése után találtam a kis lakásban. Mintha nem lenne már így is elég ballaszt rajtam! – gondoltam. Minél gyorsabban meg akartam szabadulni ettől a holtsúlytól, úgyhogy mihelyt visszaérkeztünk Svédországba, a néhány kartondoboz képet rögtön a gardrób legmélyére süllyesztettem."

Szerencsére később mégiscsak előkerültek a mélyből Márky Ildikó *Másik ország a múlt* c. könyvének gerincét szolgáltató képek, és a képekkel együtt feltárult a tudat mélyére száműzött múlt is. A régi fényképek nézegetése közben feltörő emlékekből áll össze Márky Ildikó önéletrajza.

A fénykép élességével sorakoznak fel szemünk előtt a gyermekkor szereplői: Elsősorban a talpraesett, rendkívül erős, némileg zsarnoki édesanya, aki ugyanakkor fáradhatatlan szeretettel küzd gyermeke jólétéért a nehéz körülmények között is, a színes egyéniségű apa, akit a történelem és az arisztokrata önérzet, ld. „az én családomban nem szokás elhagyni a hazát!" elsodor a családjától. De emlékezetesek a vallási mániában szenvedő egri rokonok, a habókos Tünde néni, a sokat tréfálkozó unokafivérek és a bigott családba becsöppenő életvidám Gyula, a zsidó nagybácsi is. És nem utolsó

sorban megelevenedik előttünk a korabeli Eger, Budapest és Tiszaszalka, a valóságos éden, ahol a kis Ildikó a nyarakat töltötte.

A *Másik ország a múlt* nem hagyományos értelemben vett önéletrajzi regény. Nélkülözi a lineáris cselekményt, elbeszélői stílusa részint konkrét, részint képzelettel dúsított ábrázolásmód. Prózaművészete segítségével a szerző a vizuális élményt sikeresen alakítja át újra eleven életté. A fénykép kimerevít egy-egy pillanatot, Márky Ildikó a képzeletével és emlékezetével újra élettel tölti meg az élettelen képeket. Szemünk előtt bontakozik ki egy kislány és a családja mindennapinak nem nevezhető története a 40-es, 50-es évek Magyarországán. Egy különlegesen éleslátó gyermek szemével nézzük a nehéz körülmények között küszködő család, és ezzel párhuzamosan az ország sorsát.

Sokféle, szerteágazó tehetséggel áldotta meg a sors Márky Ildikót. Orvos létére a képzőművészet iránti vonzódása és tehetsége is mindvégig elkísérte, a mai napig rajzol, fest, computer-grafikát készít, legutóbb digitális képregény-emlékkönyvet írt és rajzolt ugyanerről a témáról.

Kertész Judit

Ildikó Márky

Másik ország a múlt

Foto: Jäger Arén

Ildikó Márky magyar származású svéd írónő 1956-ban hagyta el Magyarországot. Sokféle, szerteágazó tehetséggel áldotta meg a sors. Orvos létére a képzőművészet iránti vonzódása és tehetsége is mindvégig elkísérte, a mai napig rajzol, fest, computer-grafikát készít, emellett számos könyve jelent meg Svédországban. A **Másik ország a múlt** nem hagyományos értelemben vett önéletrajzi regény. Nélkülözi a lineáris cselekményt, elbeszélői stílusa részint konkrét, részint képzelettel dúsított ábrázolásmód. Szemünk előtt bontakozik ki egy kislány és a családja mindennapinak nem nevezhető története a 40-es, 50-es évek Magyarországán. Egy különlegesen éleslátó gyermek szemével nézzük a nehéz körülmények között küszködő család, és ezzel párhuzamosan az ország sorsát. Megelevenedik előttünk a korabeli Eger, Budapest és Tiszaszalka, a valóságos éden, ahol a kis Ildikó a nyarakat töltötte.

„Az öreg, boltíves kőhíd alatt egy hűs, homályos helyiség rejtőzött. Olyan volt, mint egy üreg a földben, ahol senki sem láthatott meg, sem a tornácról sem a fasorból. Egy tágas, eléggé magas üreg volt, ahol fel tudtam egyenesedni és játszhattam a hosszú, kiugró kőpárkányon lakó kukoricababáimmal. Ó, hogyan is írjam le ezeket a kukoricababákat? Ha lehunyom a szememet és összpontosítok, még most is érzem az ujjaimon különleges hajuk tapintását. Ugyanis ez a haj tette őket olyan különlegessé. A hosszú, hullámos, különböző színű puha szálak; lenszőke, vörös, sötétbarna, néha tejfehér selymes szálak, amelyeket nagyon óvatosan meg is lehetett fésülni és copfba fonni. És milyen mutatósak és elegánsak voltak bájos, földig érő világoszöld kukoricahéncs ruháikban! Amikor színházat játszottunk, egy nádszálra rögzítettem őket, nehogy elrontsam a frizurájukat, és este a nádasban gyűjtött puha pehelyből vetettem nekik ágyat.”

Részlet a regényből

4900 Ft

9 786155 866890
www.polarkonyvek.hu

POLAR KÖNYVEK